

Dr. sc. Irma Kovčo Vukadin*

KRIMINALITET MLADIH PUNOLJETNIH OSOBA U HRVATSKOJ: STRUKTURA I TRENDОВИ

Nakon uvodnog pregleda položaja mladih punoljetnih osoba u kaznenopravnim sustavima nekih europskih država, autorica navodi rezultate recentnih istraživanja dobi i kriminaliteta. Cilj rada je stjecanje uvida u trendove i strukturu kriminaliteta mladih punoljetnih osoba te komparacija s ostalim dobnim skupinama. Policijski podaci pokazuju pad prijava za sve dobne skupine – maloljetnike, mlade punoljetnike i punoljetne. U strukturi kriminaliteta svih skupina dominiraju imovinski delikti i delikti vezani uz drogu. Podaci Državnog zavoda za statistiku (za osuđene osobe) pokazuju porast osuda za sve dobne kategorije. Udio žena raste s dobi, recidiv je u porastu (u svim skupinama). Mladim punoljetnicima najčešće se izriče uvjetna kazna zatvora, a od maloljetničkih sankcija odgojne mjere.

1. UVOD

Dob je konstantno aktualna kriminološka varijabla. Premda neki autori, poput Hirschija i Gottfredsona (1983) navode kako je odnos dobi i kriminaliteta konstanta (jer bez obzira na druge korelate, poput rase, spola, socijalnog statusa, inteligencije ili drugih socijalnih varijabli, ljudi čine manje kaznenih djela kako odrastaju, tj. stare) pa iz tog razloga nije relevantan u kriminologiji. No, količina studija i istraživanja kojima se nastoje iznaći značajni korelati delinkventnog ponašanja u periodu mladenaštva ne potvrđuju njihovo mišljenje. Kritičari etioloških teorija delinkvencije mladih navode kako nijedna od tih teorija ne daje odgovor na pitanje zašto mladi, kad odrastu, prestanu činiti kaznena djela. Taj proces naziva se procesom odrastanja, odustajanja ili spontane remisije. U stručnoj literaturi s ovog područja navode se različiti razlozi koji objašnjavaju “odrastanje iz delinkvencije”. Siegel i Senna (2000) navode neke:

* Dr. sc. Irma Kovčo Vukadin, izvanredna profesorica na Odsjeku za kriminologiju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

- odrastanje podrazumijeva suočavanje s budućnošću. Mladi ljudi, posebice antisocijalni, često su nestrpljivi, oni ignoriraju budućnost. Zašto bi se odrekli određenog trenutnog zadovoljenja kad su suočeni s nesigurnom budućnošću? Sa zrelošću dolazi dugoročnija životna perspektiva i sposobnost odupiranja “brzim rješenjima”.
- Sazrijevanje koincidira s povećanom razinom odgovornosti. Neki maloljetnici doživljavaju delinkvenciju mladih kao “zabavu”. Sitni delikti rizična su i uzbudljiva društvena aktivnost koja donosi anvanuru u inače dosadnom svijetu. Kako odrastaju, tako preuzimaju nove odgovornosti koje su nekonzistentne s kriminalitetom. Npr. mladi ljudi koji se rano vjenčaju, upišu u vojnu službu ili uključe u edukaciju za stručno osposobljavanje manje će vjerojatno nastaviti s delinkventnim aktivnostima.
- Osobnost se može mijenjati s vremenom. Kako postaju zreliji, mladi “buntovnici” mogu razviti povećanu samokontrolu i tako postati sposobniji suzdržati se od antisocijalnog ponašanja.
- Mladi odrasli postaju sve svjesniji rizika koji se vežu uz delinkventno ponašanje. Kad postaju pravno punoljetni, kaznene sankcije postaju znatno ozbiljnije. Kao odrasli, nisu više u “nježnom zagrljaju maloljetničkog pravosudnog sustava”.

Naravno, taj se proces ne dešava svakom maloljetnom počinitelju kaznog djela te se iz ove skupine “regrutiraju” neki koje prepoznajemo pod pojmom “kroničnih” delinkvenata. Sigurno, dob početka delinkventne aktivnosti ne mora se vezivati za doba mladenaštva, neke osobe počine prvo kazneno djelo u odrasloj dobi – konačno određena kaznena djela i podrazumijevaju punoljetnu dob počinitelja (kaznena djela iz područja gospodarskog kriminaliteta i druga). No, sva provedena istraživanja govore u prilog činjenici da se veći rizik za “kronični” razvoj delinkventnog ponašanja vezuje uz početak takvog ponašanja u ranijoj životnoj dobi. I u samoj maloljetnoj populaciji dulje trajanje delinkventne aktivnosti vezuje se uz raniji početak, tj. raniju dob izvršenja prvog kaznenog djela.

Maloljetnici u znatnom broju država “uživaju” poseban status u kaznenopravnim sustavima jer se delinkventno ponašanje u toj dobi percipira kao refleksija obilježja te dobi – nedovoljne zrelosti, nepromišljenosti, neiskustva, važnosti prihvaćanja od vršnjaka; ukratko, sve one osobine i ponašanja koja se vezuju uz nepotpuno razvijenu osobnost. Te specifičnosti koje proizlaze iz razvojnih karakteristika ove dobi prepoznate su i na globalnoj razini, što se vidi u postojanju cijelog niza standarda na razini Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe kojima se naglašava važnost prepoznavanja i adekvatnog tretiranja mladih osoba koje se pojavljuju kao počinitelji kaznenih djela. Ti se standardi proširuju i na skupinu mlađih punoljetnih osoba (jedna je od preporuka tzv. Pekinških pravila da se načela iz Pravila prošire i na mlađe punoljetne osobe; više u: Carić, 2006).

Jehle, Lewis i Sobota (2008) usporedili su kaznenopravni položaj mladih počinitelja kaznenih djela u 11 europskih država. Navode kako u europskom prostoru postoji raznolikost društvene i pravne reakcije na delinkventno ponašanje mladih te ih sažimlju u tri “idealna” modela za postupanje prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela:

1. odvratanje (*diversion*): maloljetni počinitelj nije podvrgnut kaznenom progonu i kaznenom postupku, već socijalnim službama i postupcima koje provode neke vrste obiteljskih sudova. To se posebno odnosi na Poljsku i neke istočnoeuropske države, no elementi tog pristupa mogu se pronaći i u Škotskoj i Skandinaviji. Odvratanje nije ekskluzivni pristup i slučajevi vrlo teških delikata, poput ubojstva i silovanja, završe s kaznenim progonom.
2. blaže sankcije: maloljetnicima se sudi na istim sudovima kao i punoljetnim osobama, no dobivaju blaže sankcije. Takva reakcija karakteristična je za velik broj europskih kaznenopravnih sustava, no obično se mogu primijeniti i alternativne mjere.
3. poseban kazneni tretman: maloljetnik je podvrgnut kaznenom progonu kao dijelu ukupnog kaznenopravnog sustava, no odvojenom od onoga za punoljetne osobe. To obično znači poseban kazneni postupak, posebne kaznene sudove i posebne sankcije, dominantno odgojnog karaktera.

Sve analizirane države poznaju dob kaznene odgovornosti ispod koje se ne primjenjuju kaznene odredbe. U većini zemalja kaznena odgovornost počinje s 14. godinom, u Francuskoj je to 13. godina, a u Nizozemskoj i Turskoj 12. U Engleskoj i Walesu kaznena odgovornost počinje u 10. godini, a u Švicarskoj je do 2006. godine kaznena odgovornost počinjala od 7. godine života (2006. godine početak kaznene odgovornosti podignut je na 10 godina). U svim analiziranim zemljama puna kaznena odgovornost počinje s 18. godinom, a određeni broj zemalja predviđa moguću primjenu maloljetničkog “režima” i na mlađe punoljetne osobe, uglavnom do 21. godine života (u Švicarskoj čak do 25. godine). Autori zaključuju da u svim analiziranim jurisdikcijama postoji intencija odvratanja maloljetnika od ozbiljnih kaznenih posljedica, no načini tog odvratanja znatno variraju od zemlje do zemlje. Primjer gotovo potpune dekriminalizacije je Poljska u kojoj se maloljetni počinitelji manje ozbiljnih kaznenih djela (koja su tako definirana u kaznenom zakonu) uopće ne registriraju kao počinitelji i ne upućuju državnom odvjetniku u okviru kaznenog postupka. U Engleskoj i Walesu policija ima ovlasti nepokretanja postupka prema maloljetnom počinitelju ili završavanja postupka upozorenjem maloljetnog počinitelja na temelju vlastite odluke ili sugestije tužitelja. U Nizozemskoj se primjenjuje politika “minimalne intervencije” – svako kazneno djelo ne registrira se niti procesuirati, svaki slučaj ne dopijeva do suđenja, a osude ne rezultiraju najvišim mogućim sankcijama. Policija može kazniti maloljetne počinitelje za vandalizam i sitnija kaznena djela (krađu) u okviru

tzv. HALT sankcije (do 20 sati rada u zajednici) (Van der Riet i sur., 2007). U drugim zemljama, poput Njemačke, državni odvjetnik ima ključnu ulogu u smislu odvratanja maloljetnih počinitelja; on ima ovlast nepokretanja postupka ili davanja određenih uvjeta (bez obzira na sudsko slaganje). Učinak različitih praksi je prilično jednak – većina kaznenih postupaka ne dođe do sudske razine.

Na temelju kaznenopravnog pozicioniranja mlađih punoljetnih osoba, a i pregledom stručne i znanstvene literature, razvidno je kako su mlađe punoljetne osobe rijetko predmet posebnog izučavanja ili pažnje stručnjaka ili praktičara, one se spominju u kontekstu teme delinkventnog ponašanja mladih. Iz razloga vrlo male posvećenosti stručne pažnje toj dobnoj skupini, cilj je ovog rada analizirati postojeće službene podatke o stanju i strukturi delinkventnog ponašanja mlađih punoljetnih osoba.

2. DELINKVENCIJA MLADIH – AKTUALNE KRIMINOLOŠKE SPOZNAJE

Delinkventno ponašanje mladih u nekim je zemljama u porastu, primjećuje se porast djevojaka te spuštanje dobi počinjenja prvog kaznenog djela (prema: Simões i sur., 2008). Pfeiffer (1998) krajem prošlog stoljeća opisuje sličan razvoj delinkvencije mladih u većini zapadnoeuropskih država: postupni porast generalne delinkvencije mladih i relativno visok porast nasilnih kaznenih djela. Dünkel i Drenkhahn (prema: Van der Riet i sur., 2007) navode isti zaključak za srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje. Postavlja se pitanje postoje li neki univerzalni trendovi u kretanju delinkventnog ponašanja na koje okolnosti određenih nacionalnih okvira imaju vrlo mali učinak. Također se postavlja pitanje opravdanosti interpretacije povećanja delinkvencije mladih (prema podacima o osudama) i promjena u strukturi prema nasilnijem kriminalitetu u Hrvatskoj učincima ratnih i tranzicijskih zbivanja.

Naravno, čim se počne spominjati promjena obrasca u delinkventnom ponašanju mladih u smislu povećanja nepoželjnih ponašanja i povećanjem nasilničkih delikata, medijski prostor postane vrlo zasićen vrlo površnim analizama i interpretacijama uočenih promjena, što kao posljedicu nerijetko (kao i kod punoljetnih počinitelja) povlači pitanja nužnosti strožeg kažnjavanja. Muncie (2006) primjećuje kako je u cijeloj Europi došlo do pomaka od filozofije dobrobiti djeteta prema pravno zasnovanoj filozofiji kaznenog pravosuđa. Junger–Tas (2004) opisuje refleksije takvog pomaka na primjeru nizozemskog kaznenog pravosuđa koje prema delinkvenciji mladih postaje represivnije i više kažnjavajuće. Tako navodi da su se povećali broj sankcija koje se provode u zajednici te broj izrečenih kazni zatvora, više maloljetnika dobiva probaciju, a manji broj slučajeva biva odbačen. Van der Riet i sur. (2007) navode

kako se uobičajena objašnjenja takvih promjena iscrpljuju u činjenici promjene stanja i strukture delinkvencije mladih te u promjeni društvenih stajališta prema odgovornosti mladih i učinkovitosti intervencija. Muncie (2006) pak tu "repenalizaciju mladih" dovodi u vezu s rastućom neoliberalnom ekonomijom, političkim konzervativizmom i uvođenjem američke kaznene politike, kao i novim strahovima oko imigracija i uspjehom desnih političkih stranka u većini europskih zemalja.

Soothill i sur. (2008) s obzirom na promjene u strukturi delinkvencije mladih navode određene poteškoće u smislu načina praćenja tih promjena pa navode kako postoji opsežna literatura o stopi kriminaliteta koja daje broj prijavljenih delikata ili uhićenja ili sudskih slučajeva standardiziran po broju stanovnika (stopa je broj kaznenih djela ili počinitelja u odnosu prema 100.000 stanovnika određenog područja) i o tome kako se te stope mijenjaju u vremenu. No, smatraju da je značajno razdijeliti stopu kriminaliteta na dva dijela: stopu prevalencije (udio populacije koja je uključena u kriminalitet) i stopu incidencije (stopa po kojoj pojedinci čine kaznena djela). Zanimao ih je podatak o promjenama u stopi prevalencije za određene generacije mladih počinitelja (udio počinitelja u udjelu svih osoba te dobi) na uzorku stope sudskih osuda počinitelja koji su osuđeni u dobi od 10 do 25 godina života u Engleskoj i Walesu (47.000 muškaraca i 10.000 žena u šest određenih godina rođenja – 1953., 1958., 1963., 1968., 1973. i 1978.), koje su razvrstali u tri dobne skupine: 10-15, 16-20 i 21-25. Pronašli su značajne razlike pa je tako manja stopa osuda mlađih počinitelja iz dobne skupine od 10 do 15 godina (mlađe u smislu da su nedavnije osuđeni) jer se prema njima primjenjuju intervencije odvracanja, iz čega autori zaključuju da su naponi odvracanja u 1980-tima i 1990-tima bili učinkoviti i da takvu praksu odvracanja treba podržati. U opisanju korištene metodologije, ti autori navode nekoliko elemenata koji utječu na delinkventno ponašanje određenih skupina u određenom razdoblju. Prvo su generacijski učinci. To su oni učinci koji utječu na rođenje i djetinjstvo pojedinca i koji su zajednički svim pojedincima rođenima u određenoj godini. Jedan od tih učinaka je veličina godišnjeg nataliteta. Društvene promjene koje lakše utječu na mlađe generacije također mogu biti smatrane generacijskim učincima – poput širokog rekreacijskog korištenja droga u 70-im godinama prošlog stoljeća ili razvoja interneta 90-ih godina. Učinci perioda se, s druge strane, odnose na faktore koji su relevantni za određeno razdoblje, a koji djeluju na sve društvene skupine podjednako (uvođenje neke specifične vladine politike, ekonomski uvjeti u određenoj godini ili čak broj policijskih službenika). Drugi metodološki moment koji je iz hrvatske perspektive vrijedan divljenja jest konzistentnost izvora podataka – indeksa počinitelja koji se rijetko mijenjao u periodu koji je analiziran.

Sama dob delinkvenata i primjena delinkventnog ponašanja s obzirom na njihovo odrastanje bila je predmetom mnogih istraživanja. Danas znamo da se

upuštanje u rizična ponašanja povećava s dobi, da su dječaci skloniji takvim ponašanjima (možda je u tom smislu ilustrativno navesti podatke o dobnoj strukturi osuđenih maloljetnika u Hrvatskoj u periodu od 1998. do 2006. godine prema kojima su 14-godišnjaci osuđeni s udjelom od 16,7% u ukupnom broju osuda, 15-godišnjaci sa 22,8%, 15-godišnjaci sa 29,4%, a 17-godišnjaci sa 31,1%). Vrhunac delinkventnog ponašanja dešava se u adolescenciji. Neki se adolescenti delinkventno ponašaju samo u ovoj razvojnoj fazi, dok su drugi s takvim ponašanjem započeli u doba maloljetništva. Rezultati istraživanja također pokazuju da su oni koji prije započinju s delinkventnim ponašanjem u većem riziku da ustraju i produlje svoj delinkventni razvoj i u odrasloj dobi (Loeber i sur., 2003).

Simões i sur. (2008) analizirali su rizične i protektivne čimbenike za delinkventno ponašanje koristeći se kvantitativnom i kvalitativnom metodologijom. Kao rizične čimbenike naznačuju utjecaj delinkventnih prijatelja ili roditelja, pozitivna očekivanja, posebice u odnosu prema materijalnim dobrima ili nekim trendovskim dobrima, zlouporabu sredstava ovisnosti, traženje uzbuđenja, nedostatak vještina donošenja odluka i prilike za izvršenje kaznenih djela, dok kao protektivne navode utjecaj nedelinkventnih prijatelja kao osoba koje ih mogu upozoriti na opasnosti delinkventnog ponašanja, pozitivne odnose u školi s nastavnicima i školskim osobljem, utjecaj obiteljske podrške, komunikacije i privrženosti, no i fizičkog kažnjavanja.

Van der Geest i sur. (2009) istraživali su delinkventni razvoj u dobi od 12 do 32 godine na uzorku 270 muških počinitelja koji su bili podvrgnuti tretmanu za problematično ponašanje i delinkvenciju u nizozemskim institucijama maloljetničkog pravosuđa. Stabilnost osobnosti i okolinska obilježja mjereni su po dolasku. Razvoj delinkventnog ponašanja ispitan je na osnovi podataka o osuđivanosti u dobi od 12 do 32 godine, što je značilo prosječan period praćenja od 13 godina po otpustu iz ustanove. Analiza putanje kreirala je pet skupina ozbiljnih počinitelja. Korištenjem nelinearne kanoničke korelacijske analize došlo se do rezultata koji upućuju na to da te skupine karakteriziraju obilježja osobnosti, ponašanja i okolinske značajke. Premda se delinkventna aktivnost smanjuje za većinu mladih, dvije skupine – visokofrekventni kronični počinitelji i oni koji počinju s delinkventnim ponašanjem u kasnijoj dobi (*late bloomers*) pokazuju nebeznačajne razine ozbiljnog kriminaliteta do svojih kasnih 20-ih i ranih 30-ih godina. Visokofrekventni kronični počinitelji karakterizirani su uglavnom kriminogenim socijalnim okruženjem. Oni koji počinju s delinkventnim ponašanjem u kasnijoj dobi pokazuju kombinaciju psihopatologije s rizičnim ponašanjima i lošim socijalnim vještinama. Ispitivanje vrste delikata počinjenih unutar svake skupine pokazuje da oni koji kasnije počinju s delinkventnim ponašanjem s vremenom postaju sve nasiljniji.

Nijhof i sur. (2008) izradili su longitudinalnu studiju u kojoj su ispitivali kratkoročne delinkventne putanje djece i mlađih adolescenata od 14. godine

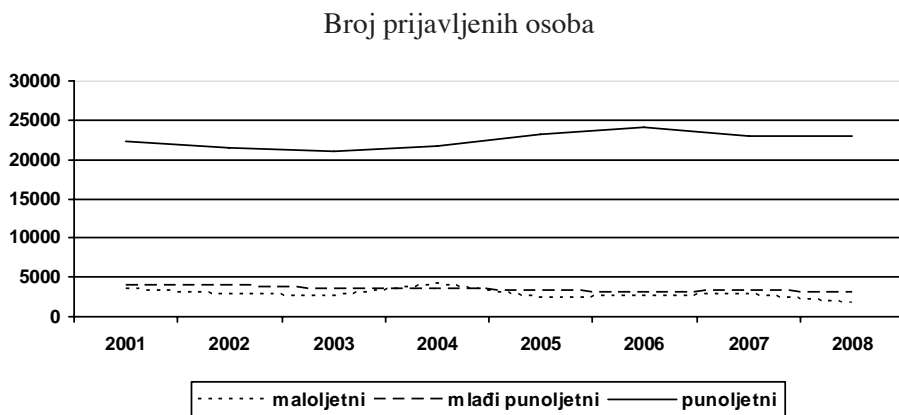
i stupnja do kojeg su karakteristike prvog delikta utjecale na te delinkventne putanje. Uzorak je činilo 387 maloljetnih počinitelja. Autori su pratili sve ispitanike u policijskom sustavu za dvije godine kako bi stekli uvid u delikte koje su počinili. Dvije godine nakon prvog policijskog kontakta, 46,5% ostalo je na tom prvom deliktu, a 53,5% je recidiviralo. Većina počinitelja počinje svoju delinkventnu putanju s manje ozbiljnim nenasilnim deliktima. Daljnja analiza je pokazala da se, kad je prvi delikt bio ozbiljan nasilni delikt, rizik od recidiva unutar jedne godine povećava. Vjerojatnost počinjenja ozbiljnog nasilnog delikta povećava se s dobi. Rezultati su potvrdili hipotezu autora da će maloljetni počinitelji koji su počinili i nasilni i nenasilni delikt imati najvišu stopu delinkvencije, da su agresivniji i čine ozbiljnije delikte. Nadalje, maloljetnici koji čine samo nasilne delikte razvijaju još ozbiljniju delinkventnu putanju.

3. KRIMINALITET MLADIH PUNOLJETNIH OSOBA U HRVATSKOJ

3.1. Statistika policije

Kad analiziramo statističke pokazatelje policije, treba imati na umu da je riječ o kriminalitetu koji je prijavljen policiji (a kaznena djela mogu se prijaviti direktno i državnom odvjetništvu). Kako podaci o kriminalitetu mlađih punoljetnih osoba nisu posebno prikazani, korištena je tablica “počinitelji kaznenih djela” koja sadržava podatke o prijavljenim osobama prema njihovoj dobi. Ukupni počinitelji svrstani su, za potrebe ovog rada, u tri kategorije – maloljetni, mlađi punoljetni i punoljetni jer jedino komparacijom sa stanjem

Grafikon 1.

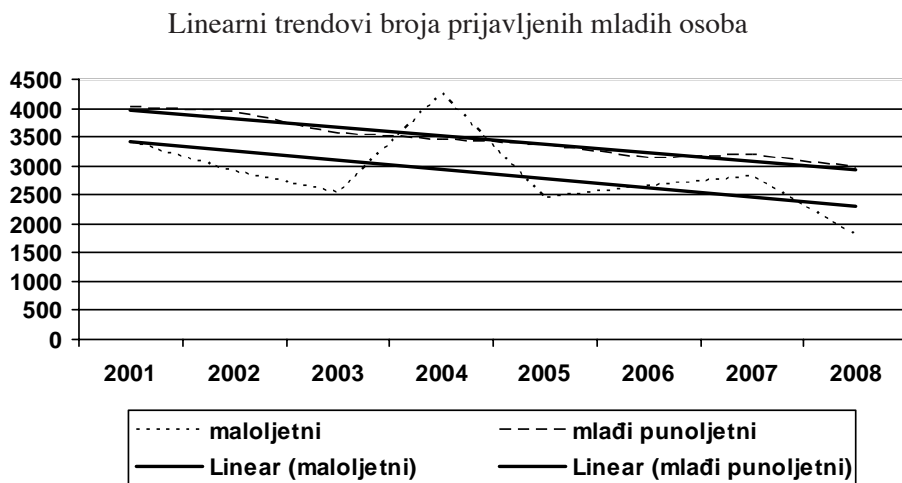

i trendovima u drugim dobnim skupinama možemo govoriti o specifičnostima ili “uklopljenosti” u opće trendove.

Grafikon 1 prikazuje broj prijavljenih osoba prema navedenim dobnim skupinama. Kod punoljetnih osoba primjećujemo određene oscilacije u analiziranom periodu s naznakama blagog porasta, dok kod maloljetnih i mlađih punoljetnih osoba primjećujemo trend pada prijave.

U grafikonu 2 prikazani su linearni trendovi broja prijavljenih maloljetnih i mlađih punoljetnih osoba koji zornije prikazuju trendove u analiziranom periodu (punoljetni su “izbačeni” iz razloga što se iz velike brojčane razlike ne primjećuju oscilacije u skupini mladih počinitelja kaznenih djela). Teško je objasniti podatke o paralelnom padu broja prijave za maloljetne i mlađe punoljetne osobe. Je li možda riječ o društvenoj klimi koja je više usmjerena na kaznenopravnu zaštitu djece i maloljetnika (premda medijska prezentacija kriminaliteta obiluje priložima o nasilnom ponašanju maloljetnika) ili nekim drugim čimbenicima, teško je reći bez podataka o demografskim kretanjima za ove skupine u analiziranom periodu i detaljnijoj analizi “politike” društvenih službi i institucija.

Grafikon 2.

Sljedeće tri tablice sadržavaju podatke o trendovima i strukturi prijavljenog kriminaliteta prema dobi počinitelja. Ako pogledamo podatke o prosječnom udjelu u godišnjoj strukturi kriminaliteta za svaku dobnu skupinu, uočavamo dominaciju tzv. općeg kriminaliteta, koji je najzastupljeniji u strukturi kriminaliteta maloljetnika (73%), a relativno najrjeđi u strukturi kriminaliteta mlađih punoljetnih osoba (57,2%). Na drugom mjestu po zastupljenosti se

pojavljuju kaznena djela zloporabe opojnih droga koje su najzastupljenije u strukturi kriminaliteta mlađih punoljetnih osoba (39,4%), a relativno najmanje zastupljeni kod punoljetnih osoba (17,4%). Interesantno je primijetiti kako je podjednak prosječni udio kaznenih djela od posebnog sigurnosnog značenja (u koje spadaju kaznena djela ratnih zločina, terorizma i ekstremnog nasilja) kod maloljetnih i punoljetnih osoba (0,6%). Gospodarski kriminalitet je, sukladno očekivanju, zastupljeniji u strukturi kriminaliteta punoljetnih osoba, a isto se može primijetiti i za kriminalitet na štetu djece i maloljetnika (s obzirom na to da je u toj skupini kaznenih djela najzastupljenije kazneno djelo zlostavljanja i zapuštanja djeteta i maloljetne osobe u kojima se kao počinitelji nalaze u najvećem broju punoljetne osobe).

Tablica 1.

Prijavljene maloljetne osobe (14 – 16 godina)

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Prosječni %
UKUPNO	3.422 100,0	2.915 100,0	2.546 100,0	4.255 100,0	2.448 100,0	2.660 100,0	2.813 100,0	2.798 100,0	
Opći kriminalitet	2.196 61,2	1.926 66,1	1.841 72,4	1.941 45,6	1.948 79,6	2.125 79,9	2.490 88,5	2.538 90,7	73,0
Od posebnog sigurnosnog značenja	20 0,6	27 0,9	11 0,4	11 0,3	10 0,4	19 0,7	20 0,7	*	0,6
Organizirani	79 2,3	59 2,0	41 1,6	48 1,1	63 2,6	49 1,8	38 1,4	34 1,2	1,7
Gospodarski	31 0,9	16 0,5	15 0,6	15 0,4	8 0,3	18 0,7	12 0,4	11 0,4	0,5
Droga	1.096 32,0	887 30,4	638 25,1	431 10,1	419 17,1	449 16,9	253 9,0	200 7,1	18,5
Na štetu maloljetnika	23 0,7	17 0,6	29 1,1	31 0,7	40 1,6	63 2,4	114 4,1	*	1,6
SVEUKUPNO	3.485 100,0	2.974 100,0	2.605 100,0	2.483 100,0	2.484 100,0	2.701 100,0	2.866 100,0	2.840 100,0	
U prometu	63 1,8	59 2,0	59 2,3	39 1,6	36 1,4	41 1,5	53 1,8	42 1,5	1,7

* U 2008. godini nisu prikazani podaci po označenim kriterijima.

Tablica 2.

Mlađe punoljetne prijavljene osobe (18 – 21 godina)

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Prosječni %
UKUPNO	4.025 100,0	3.931 100,0	355 100,0	3.437 100,0	3.362 100,0	3.144 100,0	3.185 100,0	2.965 100,0	
Opći kriminalitet	1.995 49,6	1.896 48,2	1.819 51,2	2.033 59,2	1.971 58,6	1.842 58,6	2.076 65,2	1.988 67,0	57,2
Od posebnog sigurnosnog značenja	15 0,4	10 0,2	3 0,1	5 0,1	6 0,2	13 0,4	11 0,3	*	0,2
Organizirani	57 1,4	56 1,4	51 1,4	49 1,4	74 2,2	63 2,0	39 1,2	36 1,2	1,5
Gospodarski	65 1,6	42 1,1	56 1,6	55 1,6	44 1,3	60 1,9	40 1,3	68 2,3	1,6
Droga	1.893 47,0	1.927 49,0	1.625 45,7	1.295 37,7	1.267 37,7	1.166 37,0	1.019 32,0	857 28,9	39,4
Na štetu maloljetnika	32 0,8	37 0,9	31 0,9	59 1,7	48 1,4	62 2,0	95 3,0	*	1,5
SVEUKUPNO	4.305 100,0	4.222 100,0	3.887 100,0	3.738 100,0	3.581 100,0	3.368 100,0	3.414 100,0	3.205 100,0	
U prometu	280 6,5	291 6,9	333 8,6	301 8,1	219 6,1	224 6,6	229 6,7	240 7,5	7,1

* U 2008. godini nisu prikazani podaci po označenim kriterijima.

Tablica 3.

Prijavljene punoljetne osobe (21 godina i više)

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Prosječni %
UKUPNO	22.354 100,0	21.390 100,0	21.064 100,0	21.647 100,0	23.117 100,0	24.123 100,0	22.925 100,0	23.044 100,0	
Opći kriminalitet	14.358 64,2	13.904 65,0	14.542 69,0	14.868 68,7	15.438 66,8	15.771 65,4	15.048 65,6	14.894 64,6	66,2
Od posebnog sigurnosnog značenja	92 0,4	107 0,5	93 0,4	87 0,4	210 0,9	217 0,9	111 0,5	*	0,6

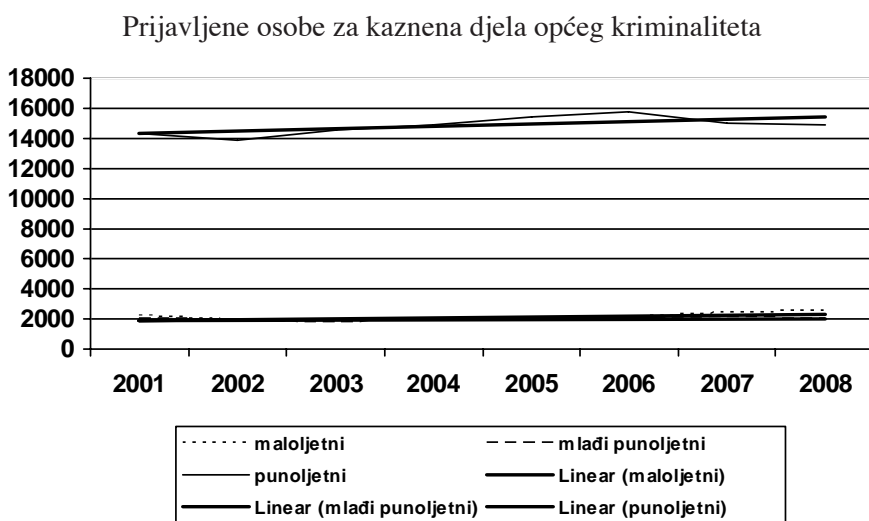
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Prosječni %
Organizirani	628 2,8	460 2,2	371 1,8	455 2,1	624 2,7	729 3,0	691 3,0	546 2,4	2,5
Gospodarski	3.778 16,9	3.163 14,8	2.638 12,5	2.625 12,1	2.833 12,3	3.006 12,5	2.670 11,6	3.344 14,5	13,4
Droga	3.498 15,6	3.756 17,6	3.420 16,2	3.612 16,7	4.012 17,4	4.400 18,2	4.405 19,2	4.168 18,1	17,4
Na štetu maloljetnika	1.169 5,2	1.263 5,9	1.578 7,5	1.903 8,8	2.080 9,0	2.264 9,4	2.191 9,6	*	7,9
SVEUKU-PNO	24.483 100,0	23.429 100,0	23.257 100,0	23.623 100,0	25.066 100,0	23.087 100,0	25.025 100,0	24.960 100,0	
U prometu	2.129 8,7	2.039 8,7	2.193 9,4	1.976 8,4	1.949 7,8	1.964 8,5	2.100 8,4	1.916 7,7	8,4

* U 2008. godini nisu prikazani podaci po označenim kriterijima.

Radi što razvidnijeg prikaza trendova u pojedinim oblicima kriminaliteta, slijede grafikoni s pridruženim lineranim trendovima.

U grafikonu 3 prikazano je kretanje broja prijavljenih osoba za kaznena djela tzv. općeg kriminaliteta. Vide se približno ujednačeni trendovi, s tim što je kod punoljetnih i maloljetnih osoba primjetan blag porast, dok je kod mlađih punoljetnih osoba vidljiv vrlo blagi pad.

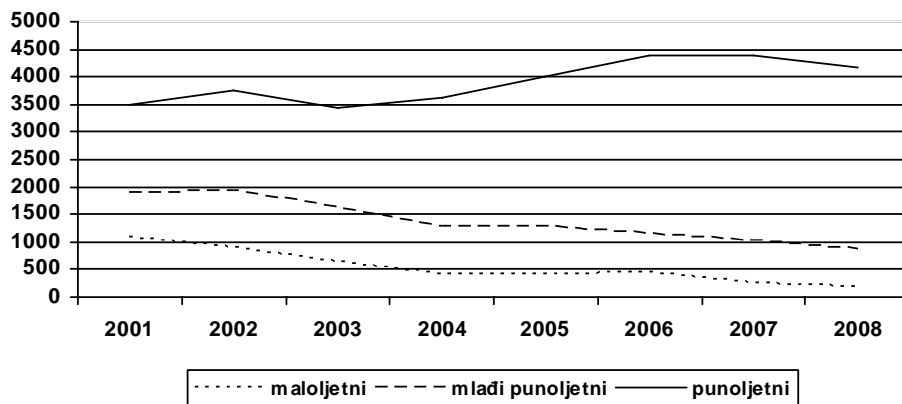
Grafikon 3.

Grafikon 4 daje uvid u kretanje prijava za zlouporabu opojnih droga. I bez lineranih trendova uočava se izvjestan porast broja prijavljenih punoljetnih osoba te značajan silazni trend prijavljivanja maloljetnih i mlađih punoljetnih osoba za ovo kazneno djelo. Je li riječ o preusmjerivanju policijske otkrivačke djelatnosti na neke druge oblike kriminaliteta, o stvarnom padu pojave kod mlađih dobnih skupina ili kombinaciji različitih čimbenika, teško je, na temelju samo ovih podataka, reći.

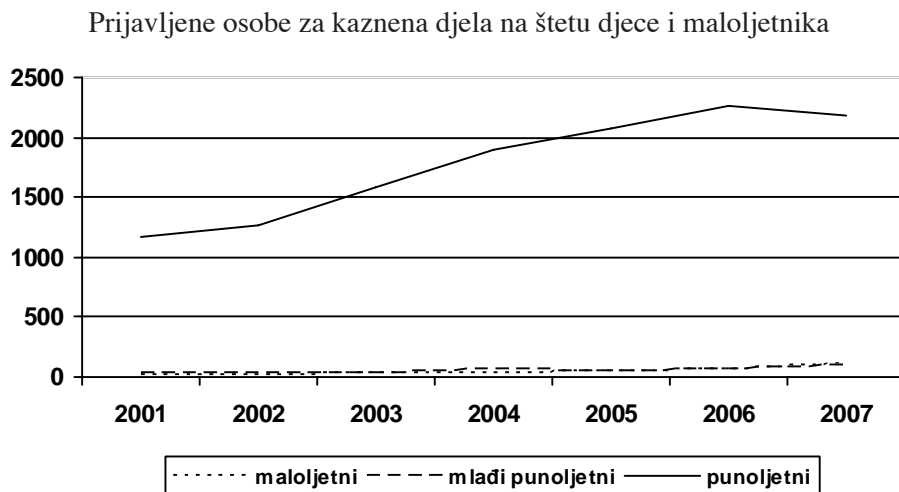
Grafikon 4.

Prijavljene osobe za kaznena djela zlouporabe droga

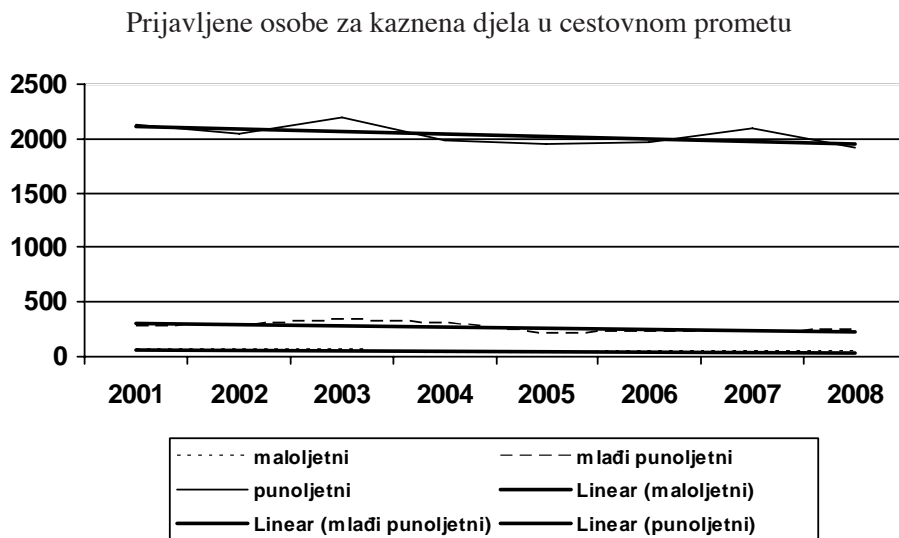
S obzirom na sve veću medijsku prezentaciju nasilja mladih prema mladima, zanimalo nas je odražava li se takva slika i u statistikama. Tako se iz grafikona 5 vidi značajan porast viktimizacije djece i maloljetnika od punoljetnih osoba, a podaci o prijavljenim maloljetnim i mlađim punoljetnim počiniteljima takvih delikata od 2006. godine pokazuju blag porast. Naravno, treba imati na umu da se od 1. listopada za kaznena djela tjelesne ozljede u kojima su žrtve djeca postupak pokreće po službenoj dužnosti. Također treba imati na umu kako su u Hrvatskoj u posljednjem desetljeću prilično prisutne aktivnosti osvješćivanja građana o neprihvatljivosti viktimizacije djece, što stvara ozračje u kojem su i građani spremniji prijaviti uočenu viktimizaciju, tj. delinkvenciju, a i društvene službe i institucije spremnije su za poduzimanje formalnih aktivnosti i intervencija.

Grafikon 5.

Na tragu određenih zakonskih rješenja i stalnih napora u podizanju prometne kulture, zanimao nas je i podatak o broju osoba prijavljenih zbog kaznenih djela u cestovnom prometu. Iz linearnih trendova prikazanih u grafikonu 6 vidi se blag pad za sve tri analizirane dobne skupine.

Grafikon 6.

3.2. Podaci Državnog zavoda za statistiku

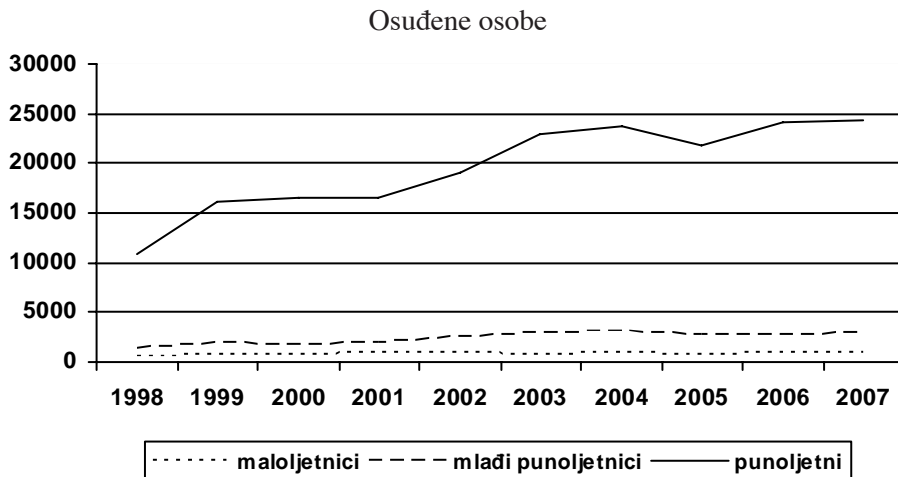
3.2.1. Trendovi u osudama

Statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku neprocjenjivo su vrijedan izvor podataka za analizu kriminaliteta maloljetnih i punoljetnih osoba jer sadržavaju podatke o prijavljenim, optuženim i osuđenim osobama za svaku kalendarsku godinu. Od 2005. godine uvrštene su i tablice o optuženim i osuđenim mlađim punoljetnim osobama prema kaznenim djelima i izrečenim sankcijama, a do te godine podaci o mlađim punoljetnim osobama mogu se “izvući” iz tablica o osuđenim punoljetnim osobama po kaznenim djelima, navršenim godinama života i spolu. To je ujedno i razlog različitog vremenskog obuhvata pojedinih obilježja kriminaliteta mlađih punoljetnih osoba (zadnja analizirana godina je 2007. jer u vrijeme pisanja rada nisu objavljeni podaci za 2008. godinu).

Kad se analiziraju podaci o osuđenim osobama, treba imati na umu da je riječ o negativno selekcioniranoj skupini počinitelja kaznenih djela jer prema njima, očito, nisu primijenjeni mehanizmi selekcije koji stoje na raspolaganju subjektima kaznenog postupka. Dakle, treba imati na umu da takvi podaci ne svjedoče o ukupnom kriminalitetu i o strukturi ukupnog kriminaliteta, već samo o onom dijelu počinitelja za koje se smatra da im je opravdano izreći formalnu kaznenopravnu sankciju.

U grafikonu 7 prezentirani su podaci o ukupnom broju osuđenih osoba u Hrvatskoj u periodu od 1998. do 2007. godine prema dobnim skupinama (podaci

Grafikon 7.

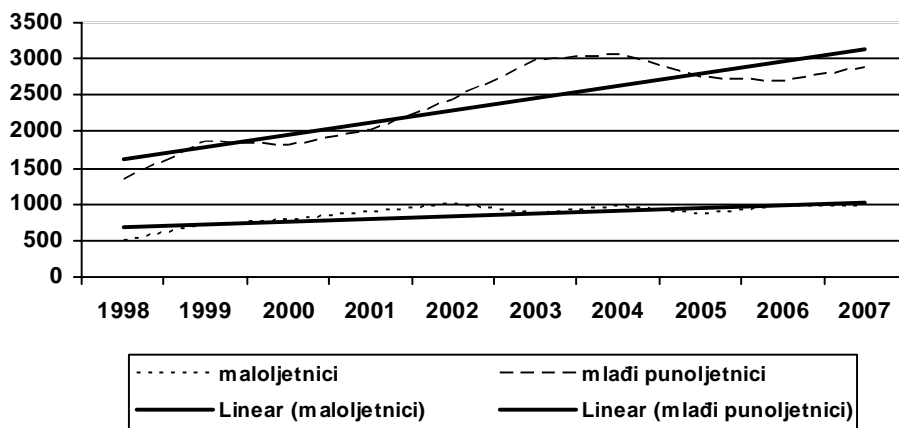

o mlađim punoljetnim osobama “izvučeni “su iz podataka o svim punoljetnim osobama). Kod punoljetnih osoba razvidan je značajan porast broja osuđenih osoba. Kako bismo mogli bolje uočiti trendove u osudama mladih počinitelja kaznenih djela (koje ovdje, zbog velikih razlika u apsolutnim brojkama, nije lako uočiti), podaci za njih samostalno su prikazani u grafikonu 8.

Grafikon 8 vrlo slikovito pokazuje kako porast osuda u ovom periodu nije bio “rezerviran” samo za punoljetne osobe, jer se i kod mladih počinitelja kaznenih djela (u obje skupine, ali ipak sa znatno većim porastom kod mlađih punoljetnih osoba) vidi porast broja osuđenih osoba. To je vrlo zanimljiv podatak jer je upravo suprotan kretanju broja prijavljenih osoba. Bilo bi zanimljivo vidjeti kako se koriste selekcijski mehanizmi koji su na raspolaganju u postupku prema maloljetnim i mlađim punoljetnim osobama, no to trenutno nije moguće zbog nepostojanja takvih podataka prema mlađim punoljetnim osobama (u statističkim izvješćima Državnog zavoda za statistiku).

Grafikon 8.

Osuđene maloljetne i mlađe punoljetne osobe

3.2.2. Struktura kriminaliteta mlađih punoljetnih osoba

U tablici 4 sadržani su podaci o strukturi kriminaliteta osuđenih mlađih punoljetnih osoba u periodu od 1998. do 2007. godine. Iz izračunanih prosječnih udjela u godišnjoj strukturi kriminaliteta, razvidno je da su najzastupljenija imovinska kaznena djela, što je sukladno poznatim podacima o kriminalitetu punoljetnih i maloljetnih osoba (vidi detaljnije u: Kovčo Vukadin, 2005). Nakon imovinskih kaznenih djela (prosječni udio 40,7%), slijede kaznena

djela iz skupine kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (među kojima se nalazi kazneno djelo zlouporabe opojnih droga) (s prosječnim udjelom 25%, a nakon njih po incidenciji slijede kaznena djela iz skupine kaznenih djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine (11,7%). Takva distribucija primjetna je u svakoj pojedinoj godini analiziranog desetogodišnjeg razdoblja.

Tablica 4.

Struktura kriminaliteta osuđenih mlađih punoljetnih osoba

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	Prosjek %
Ukupno	1.323 100,0	1.862 100,0	1.815 100,0	2.004 100,0	2.436 100,0	2.984 100,0	3.055 100,0	2.750 100,0	2.679 100,0	2.822 100,0	
Život i tijelo	73 5,5	94 5,0	82 4,5	77 3,8	100 4,1	115 3,8	115 3,8	103 3,7	93 3,5	126 4,5	4,2
Slobode i prava čovjeka i građanina	2 0,1	7 0,4	10 0,5	13 0,6	29 1,2	27 0,9	40 1,3	48 1,7	53 2,0	63 2,2	1,1
RH	-	-	-	-	1 0,04	4 0,1	1 0,03	-	-	-	0,017
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	202 15,3	360 19,3	442 24,3	518 25,8	727 29,8	858 28,7	943 30,9	734 26,7	709 26,5	651 23,1	25,0
Spolna sloboda i spolno ćudoređe	12 0,9	8 0,4	13 0,7	4 0,2	17 0,7	23 0,8	12 0,4	21 0,8	19 0,7	39 1,4	0,7
Ćast i ugled	2 0,1	3 0,2	1 0,05	3 0,1	2 0,08	1 0,03	5 0,2	3 0,1	3 0,1	3 0,1	0,1
Brak, obitelj i mladež	3 0,2	11 0,6	13 0,7	17 0,8	16 0,6	22 0,7	24 0,8	30 1,1	37 1,4	36 1,3	0,8
Imovina	535 40,4	742 39,8	679 37,4	817 40,8	929 38,1	1.177 39,4	1.179 38,6	1.190 43,3	1.182 44,1	1.287 45,6	40,7
Zdravlje ljudi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okoliš	8 0,6	6 0,3	7 0,4	10 0,5	7 0,3	9 0,3	5 0,2	10 0,4	4 0,1	4 0,1	0,3
Opća sigurnost ljudi i imovine	203 15,3	296 16,0	291 16,0	248 12,4	273 11,2	308 10,3	321 10,5	242 8,8	217 8,1	232 8,2	11,7
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	6 0,4	9 0,5	23 1,3	19 0,9	29 1,2	31 1,0	29 0,9	44 1,6	48 1,8	44 1,5	1,1

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	Prosjek %
Pravosuđe	11 0,8	14 0,7	10 0,5	6 0,3	14 0,6	15 0,5	22 0,7	23 0,8	20 0,7	20 0,7	0,6
Vjerodostojnost isprava	122 9,2	155 8,3	103 5,7	135 6,7	121 5,0	1.675,6	1.484,8	129 4,7	138 5,1	148 5,2	6,0
Javni red	52 3,9	89 4,8	74 4,1	53 2,6	69 2,8	120 4,0	122 4,0	114 4,1	108 4,0	131 4,6	3,9
Službena dužnost	6 0,4	8 0,4	3 0,2	6 0,3	3 0,1	6 0,2	12 0,4	7 0,2	14 0,5	13 0,5	0,3
Oružane snage RH	46 3,5	56 3,0	64 3,2	77 3,8	98 4,0	97 3,2	75 2,4	46 1,7	29 1,1	22 0,8	2,7

S obzirom na to da se podaci o osuđenim mlađim punoljetnim osobama prikazuju zajedno s punoljetnim osobama, interesantno je vidjeti s kojim udjelom mlađe punoljetne osobe sudjeluju u ukupnom broju osuđenih punoljetnih osoba prema skupinama kaznenih djela.

Iz tablice 5 vidi se da se udio mlađih punoljetnih osoba u ukupnom broju punoljetnih osoba kreće od najnižeg 1998. godine (10,8%) do najvišeg 2003. godine (23%). Izračunani prosječni udio pokazuje da su mlađi punoljetnici u analiziranom periodu najviše sudjelovali u skupini kaznenih djela protiv oružanih snaga Republike Hrvatske – 41% (s kaznenim djelom samovoljnog udaljenja i bijega iz vojne postrojbe), zatim u skupini kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih kaznenim pravom – 20,3% (kazneno djelo zlouporabe opojnih droga), kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (18%) te skupini imovinskih kaznenih djela – 15,8%. Ako izuzmemo skupine kaznenih djela protiv oružanih snaga i protiv Republike Hrvatske, mlađi punoljetnici pokazuju najviše udjele u skupinama kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom i imovinskim deliktima.

Tablica 5.

Udio mlađih punoljetnih osoba u ukupnom broju
osuđenih punoljetnih osoba

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	prosjek %
Ukupno	10,8	11,5	11,0	12,1	12,8	13,0	12,8	12,6	11,1	11,5	11,9
Život i tijelo	7,7	8,1	8,4	7,8	9,6	9,5	10,0	10,1	9,0	12,0	9,2
Slobode i prava čovjeka i građanina	1,4	2,6	2,3	2,4	3,8	2,3	2,8	3,5	3,2	3,9	2,8
RH	-	-	-	-	50,0	80,0	50,0	-	-	-	18,0
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	18,0	19,8	20,2	22,3	23,2	23,4	22,7	19,6	17,2	16,2	20,3
Spolna sloboda i spolno ćudoređe	14,4	6,9	10,5	3,2	11,7	12,4	6,5	10,9	8,4	13,6	9,8
Čast i ugled	1,3	1,6	0,7	1,8	1,1	0,5	2,4	1,7	2,1	1,9	1,5
Brak, obitelj i mladež	1,3	2,5	3,0	3,8	2,5	2,2	1,8	2,1	2,2	2,0	2,3
Imovina	13,3	14,2	13,3	15,7	15,7	17,0	16,7	18,2	16,4	17,7	15,8
Zdravlje ljudi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okoliš	6,1	2,4	2,7	3,9	2,7	2,9	1,5	3,0	1,2	1,4	2,8
Opća sigurnost ljudi i imovine	8,2	10,5	11,0	10,3	11,4	11,4	12,0	10,8	9,4	9,7	10,5
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	4,2	2,3	3,1	2,2	2,9	3,0	2,9	4,5	4,4	4,1	3,4
Pravosuđe	8,5	9,0	6,4	3,8	7,9	6,7	10,3	11,4	8,8	9,0	8,2
Vjerodostojnost isprava	8,8	8,5	6,2	8,1	6,6	7,4	6,9	7,3	6,1	6,5	7,2
Javni red	6,8	9,0	7,5	8,2	10,4	12,2	11,3	11,6	8,9	10,2	9,6
Službena dužnost	3,2	2,7	0,9	2,1	1,1	1,7	3,6	2,6	4,3	3,7	2,6
Oružane snage RH	40,7	35,4	36,1	36,1	47,1	49,0	49,7	46,9	40,8	28,8	41,0

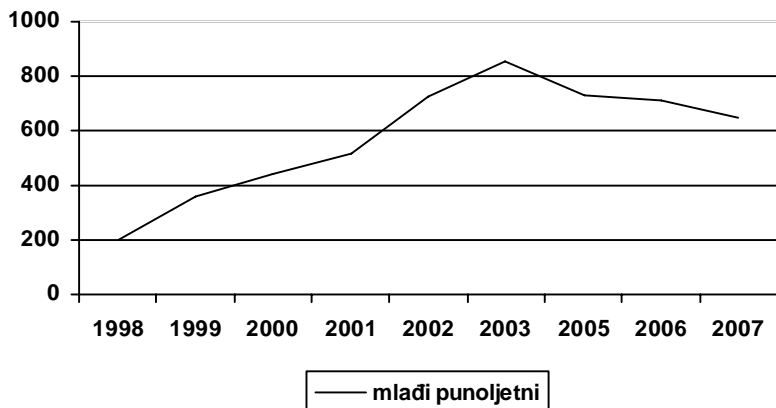
U sljedećim tablicama analizira se trend broja osuđenih mlađih punoljetnih osoba po pojedinim glavama kaznenih djela kako bi se dobio detaljniji uvid u strukturu kriminaliteta mlađih punoljetnika, odnosno u kaznena djela koji su najzastupljenija u pojedinoj skupini kaznenih djela. U svim tablicama koje slijede nema podataka za 2004. godinu jer se te godine djelomično mijenjao način prikazivanja podataka pa nije bilo podataka o osuđenim mlađim punoljetnim osobama po pojedinim kaznenim djelima.

S obzirom na zastupljenost u ukupnom broju punoljetnih osuđenih osoba, slijede podaci o skupini kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom.

Iz grafikona 9 vidi se porast broja osuđenih mlađih punoljetnika do 2003. godine, nakon koje slijedi pad broja osuda.

Grafikon 9.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv vrijednosti
zaštićenih međunarodnim pravom

U tablici 6 prikazana je distribucija osuda po pojedinim kaznenim djelima. Iz prosječnih podataka je razvidno kako je u dominantnom broju slučajeva riječ o kaznenom djelu zlouporabe opojnih droga. Takva je zastupljenost evidentna u svakoj godini analiziranog perioda.

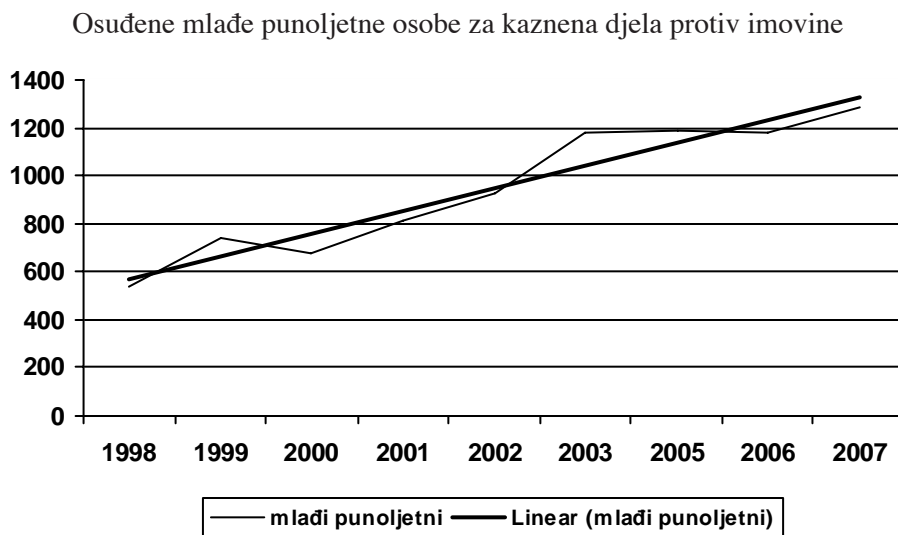
Tablica 6.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv
vrijednosti zaštićenih međunarodnom pravom

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2005.	2006.	2007.	prosjek %
Ukupno	202 100,0	360 100,0	442 100,0	518 100,0	727 100,0	858 100,0		734 100,0	709 100,0	651 100,0	
Ratni zločin protiv civilnog pučanstva	-	-	-	2 0,4	-	-		2 0,3	1 0,1	2 0,3	0,1
Zlouporaba opojnih droga	201 99,5	350 97,2	429 97,0	508 98,1	715 98,3	833 97,1		708 96,4	688 97,0	630 96,8	97,5
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice	1 0,5	7 1,9	9 2,0	8 1,5	11 1,5	25 2,9		25 3,3	20 2,8	19 2,9	2,1
Ostala	-	3 0,8	4 0,9	-	1 0,1	-		-	-	-	0,2

Kao najzastupljeniji u strukturi kriminaliteta mladih punoljetnika na prvom su mjestu imovinski delikti. Iz grafikona 10 možemo vidjeti kako u analiziranom devetogodišnjem periodu raste broj mladih punoljetnika koji su osuđeni za ovu vrstu kaznenih djela (više nego dvostruko).

Grafikon 10.

U strukturi imovinskih delikata (tablica 7) prednjače teške krađe (prosjeak 52,8%) i krađe (prosjeak 25,2%). Navedena distribucija primjetna je u svakoj pojedinoj godini analiziranog perioda. Ono što se uočava na razini pojedinačnih kaznenih djela jest znatno povećanje broja osuda za tešku krađu i razbojništvo.

Tablica 7.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv imovine

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2005.	2006.	2007.	prosjeak %
Ukupno	535 100,0	742 100,0	679 100,0	817 100,0	929 100,0	1.177 100,0		1.190 100,0	1.182 100,0	1.287 100,0	
Krađa	175 32,7	243 32,7	196 28,9	197 24,1	222 23,9	282 23,9		237 19,9	250 21,1	251 19,5	25,2
Teška krađa	243 45,4	389 52,4	376 55,4	460 56,3	477 51,3	617 52,4		660 55,5	604 51,1	709 55,1	52,8

I. Kovčo Vukadin: Kriminalitet mladih punoljetnih osoba u Hrvatskoj: struktura i trendovi
Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 16, broj 1/2009, str. 27-60.

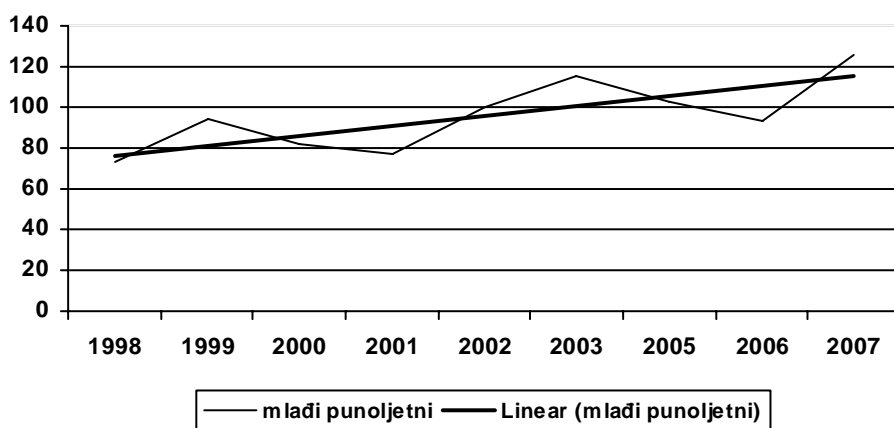
	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2005.	2006.	2007.	prosjek %
Razbojništvo	22 4,1	36 4,8	42 6,2	45 5,5	37 4,0	64 5,4		66 5,5	88 7,4	107 8,3	5,7
Razbojnička krađa	-	-	-	-	-	-		7 0,6	7 0,6	5 0,4	0,2
Utaja	-	1 0,1	-	-	1 0,1	1 0,08		-	1 0,08	-	0,04
Oduzimanje tuđe pokretne stvari	20 3,7	2 0,2	2 0,3	5 0,6	15 1,6	26 2,2		31 2,6	35 3,0	17 1,3	1,7
Uništenje i oštećenje tuđe stvari	21 3,9	23 3,1	16 2,3	22 2,7	35 3,8	51 4,3		53 4,4	62 5,2	74 5,7	3,9
Prijevара	16 3,0	14 1,9	21 3,1	41 5,0	80 8,6	76 6,4		65 5,5	62 5,2	56 4,3	4,8
Računalna prijevара	-	-	-	-	-	-		-	-	7 0,5	0,05
Zloupорaba čekа i kreditne kartice	-	-	-	2 0,2	3 0,3	6 0,5		22 1,8	11 0,9	5 0,4	0,4
Povredа tuđih prava	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-
Nedozvoljena uporaba autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača	-	-	-	3 0,4	13 1,4	12 1,0		13 1,1	15 1,3	9 0,7	1,0
Povredа prava proizvođitelja zvučne ili slikovne snimke i prava	-	-	-	-	-	-		-	-	1 0,08	
Iznuda	-	-	-	-	9 1,0	10 0,8		12 1,0	11 0,9	15 1,1	0,5
Ucjena	-	-	-	-	-	-		2 0,2	1 0,08	1 0,08	0,04
Prikrivanje	25 4,7	21 2,8	18 2,6	35 4,3	32 3,4	29 2,5		22 1,8	34 2,9	30 2,3	3,0
Ostala kaznena djela	13 2,4	13 1,7	8 1,2	12 1,5	5 0,5	3 0,2		-	-	-	0,8

Unatoč relativno niskoj zastupljenosti u strukturi osuda mlađih punoljetnih osoba, interesantno je vidjeti podatke o “klasičnim” skupinama kaznenih djela pa slijede grafikoni i tablice o kaznenim djelima protiv života i tijela i protiv spolne slobode i ćudoređa.

Iz grafikona 11 razvidan je porast osuda mlađih punoljetnika za kaznena djela iz ove skupine.

Grafikon 11.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv života i tijela

U strukturi kaznenih djela protiv života i tijela dominira teška tjelesna ozljeda (prosjeck 68%), nakon koje slijedi (sa znatno nižim udjelom) tjelesna ozljeda (13,4%). Ubojstvo varira u strukturi ove skupine kaznenih djela od 4% 2002. godine do čak 13,7% 1998. godine.

Tablica 8.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv života i tijela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2005.	2006.	2007.	prosjeck %
Ukupno	73 100,0	94 100,0	82 100,0	77 100,0	100 100,0	115 100,0		103 100,0	93 100,0	126 100,0	
Ubojstvo	10 13,7	6 6,4	9 11,0	11 14,3	4 4,0	7 6,1		9 8,7	12 12,9	11 8,7	9,5
Teško ubojstvo	-	2 2,1	1 1,2	4 5,2	1 1,0	4 3,5		1 1,0	1 1,1	3 2,4	1,9

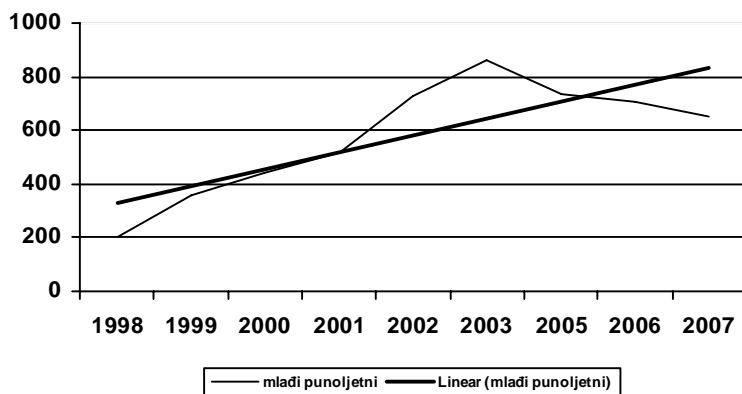
	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2005.	2006.	2007.	prosjeak %
Ubojstvo na mah	-	-	-	-	-	1 0,9		1 1,0	-	-	0,2
Tjelesna ozljeda	14 19,2	10 10,6	9 11,0	10 13,0	16 16,0	18 15,6		9 8,7	8 8,6	23 18,2	13,4
Teška tjelesna ozljeda	41 56,2	65 69,1	58 70,7	46 59,7	69 69,0	78 67,8		77 74,7	71 76,3	86 68,2	68,0
Tjelesna ozljeda na mah	-	-	2 2,4	1 1,3	-	1 0,9		-	-	1 0,8	0,6
Tjelesna ozljeda iz nehaja	-	3 3,2	-	2 2,6	3 3,0	1 0,9		1 1,0	1 1,1	-	1,3
Sudjelovanje u tučnjavi	2 2,7	-	1 1,2	-	3 3,0	5 4,3		2 1,9	-	1 0,8	1,5
Ostala	6 8,2	8 8,5	2 2,4	3 3,9	4 4,0	-		3 2,9	-	-	3,3

* U 2004. godini podaci nisu prikazani po pojedinim kaznenim djelima za skupinu mladih punoljetnih osoba.

Posljednja skupina kaznenih djela u kojoj se analizira unutarnja struktura osuda jesu kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa kod kojih je također primjetan porast osuda (grafikon 12).

Grafikon 12.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa

U strukturi ove skupine kaznenih djela (tablica 9) dominiraju silovanja (prosjeak 54,2%), a po visini prosječnog udjela slijede bludne radnje (15%) i spolni odnošaj s djetetom (13%). Silovanje u smislu apsolutnih brojki pokazuje u ovom periodu godišnje oscilacije, osude za spolni odnošaj s djetetom su u porastu, a u porastu su i osude zbog bludnih radnji.

Tablica 9.

Osuđene mlađe punoljetne osobe za kaznena djela protiv
 spolne slobode i spolnog ćudoređa

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2005.	2006.	2007.	prosjeak %
Ukupno	12 100,0	8 100,0	13 100,0	4 100,0	17 100,0	23 100,0		21 100,0	19 100,0	39 100,0	
Silovanje	9 75,0	4 50,0	10 76,9	3 75,0	9 52,9	12 52,2		7 33,3	6 31,6	16 41,0	54,2
Spolni odnošaj s nemoćnom osobom	-	-	-	-	-	4 17,4		1 4,8	2 10,5	-	3,6
Spolni odnošaj s djetetom	-	-	-	1 25,0	2 11,8	-		6 28,6	6 31,6	8 20,5	13,0
Bludne radnje	-	2 25,0	-	-	3 17,6	4 17,4		6 28,6	4 21,0	10 25,6	15,0
Podvođenje	-	-	-	-	-	-		-	1 5,2	2 5,10,8	1,1
Dječja pornografija na računalnom sustavu										3	0,8
Zadovoljenje pohote pred djetetom ili maloljetnom osobom	-	-	-	-	2 11,8	1 4,3		-	-	-	1,8
Ostala	3 25,0	2 25,0	3 23,1	-	1 5,9	2 8,7		1 4,8	-	-	10,3

* U 2004. godini podaci nisu prikazani po pojedinim kaznenim djelima za skupinu mladih punoljetnih osoba.

3.2.3. Spol

Kriminalitet se uglavnom analizira kao dominantno “muško” područje, što je, u terminima ukupnog kriminaliteta, i dalje točno. U analizi kriminaliteta u Hrvatskoj za period od 1998. do 2004. godine (Kovčo Vukadin, 2005) navo-

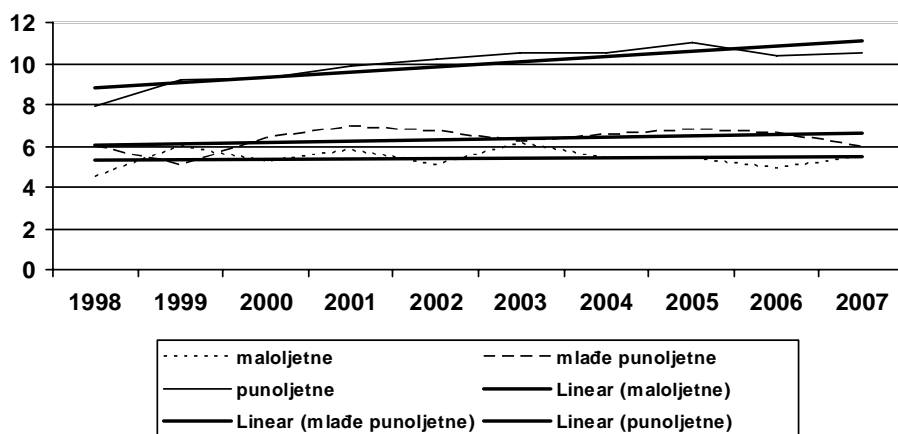
di se prosječni udio žena 10,3% u skupini optuženih osoba i 9,2% u skupini ukupno osuđenih osoba, dok je za maloljetnice taj udio još i niži (5,4% osuda). Ipak, upozorava se na porast broja optuženih žena.

Prosječan udio žena u periodu od 1998. do 2007. godine za maloljetnice je 5,4%, za mlađe punoljetnice 6,3% te za punoljetnice 9,9%. Vidimo, dakle, da udio žena raste s porastom dobi.

Iz grafikona 13 razvidno je najveće povećanje udjela u skupini osuđenih punoljetnih osoba, slijede maloljetnice, dok kod mlađih punoljetnica postoje oscilacije, no prva i posljednja analizirana godina pokazuju isti udjel.

Grafikon 13.

Udio (postotni) žena u pridajućoj dobnoj skupini

Tablica 10 sadržava podatke o postotnom udjelu žena u skupini osuđenih mlađih punoljetnih osoba prema određenim skupinama kaznenih djela. Vidi se da prosječni udio žena u analiziranom periodu za ukupni broj osuda iznosi 6,3%. Žene se pojavljuju s najvišim prosječnim udjelom u skupini kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (5,9%), a s vrlo bliskim udjelom sudjeluju i u imovinskim deliktima (5,8%). Najniži je udio u skupini kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (u posljednje tri analizirane godine pojavljuju se u toj skupini kaznenih djela). U skupini kaznenih djela protiv života i tijela pojavljuju se s oscilirajućim udjelom – od 0,9% 2003. godine do 6,8% 2005. godine.

Tablica 10.

Udio žena (postotni) u skupini osuđenih mladih punoljetnih osoba

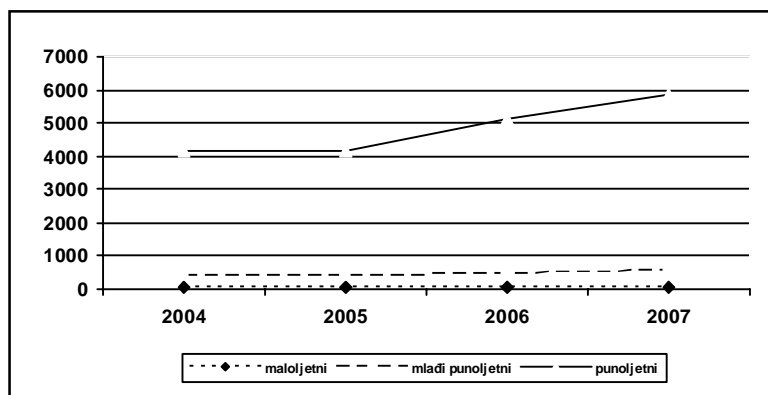
	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	prosjeak
Ukupno	6,0	5,1	6,4	6,9	6,7	6,2	6,5	6,8	6,6	6,0	6,3
Život i tijelo	4,1	2,1	1,2	5,5	5,0	0,9	3,5	6,8	1,1	4,0	3,4
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	7,9	3,3	7,0	5,2	5,5	5,9	4,9	6,8	6,8	6,0	5,9
Spolna sloboda i čudoređe	-	-	-	-	-	-	-	4,8	10,5	2,6	1,8
Imovina	4,8	4,3	6,3	5,5	7,8	5,6	7,0	6,0	6,0	4,7	5,8

3.2.4. Recidiv

Podaci o recidivu percipiraju se kao izvor zabrinutosti jer svjedoče o tzv. otpornoj skupini počinitelja kaznenih djela te neučinkovitosti sankcija, tj. rehabilitacijskih programa. Podaci o recidivizmu maloljetnih ili mladih punoljetnih počinitelja percipiraju se kao naročito alarmirajući zato što se podatak o recidivizmu maloljetnih ili mladih punoljetnih počinitelja kaznenih djela uzima kao visokorizična informacija u smislu kriminološke prognoze s obzirom na to da znatan broj istraživanja svjedoči o visokoj korelaciji između činjenja kaznenih djela u mlađoj dobi i delinkventnog ponašanja u odraslosti.

Grafikon 14.

Recidiv osuđenih osoba prema dobnim skupinama

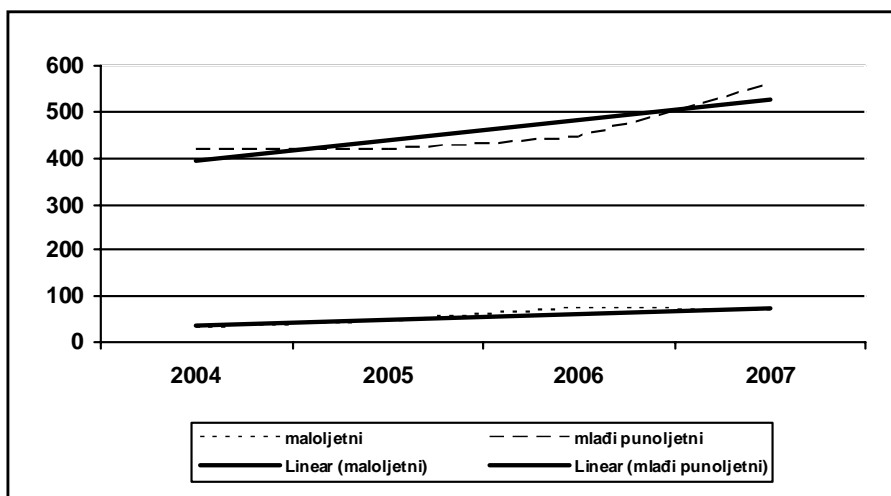

Grafikon 14 pruža uvid u podatke o recidivizmu prema dobnim skupinama osuđenih osoba u periodu od 2004. do 2007. godine. Vidi se značajan porast recidiva u skupini osuđenih punoljetnih osoba, i to naročito od 2005. godine.

Radi bolje vidljivosti podataka, linearni trendovi prijašnje osuđivanosti maloljetnih i mlađih punoljetnih osuđenih osoba prikazani su u grafikonu 15 iz kojeg se vidi porast prijašnje osuđivanosti u obje dobne skupine, posebice kod mlađih punoljetnih osoba.

Grafikon 15.

Recidiv maloljetnih i mlađih punoljetnih osuđenih osoba

Sljedeće tri tablice sadržavaju podatke o strukturi recidiva za svaku dobnu skupinu. Tako tablica 11 sadržava podatke o recidivu maloljetnih osuđenih osoba – vidi se da prosječni recidiv u analiziranom četverogodišnjem periodu iznosi 5,7%. Prosječni podaci pokazuju kako je najčešće riječ o specijalnom povratu (54,8%), a zatim generalnom, tj. općem (36,1%). Uočena struktura vrste recidiva primjetna je u svakoj godini.

Tablica 11.

Recidiv maloljetnih osuđenih osoba

	2004.		2005.		2006.		2007.		prosjeak
Ukupno osuđeni	963 100,0		855 100,0		974 100,0		968 100,0		
Prije osuđivani	33 3,4	100,0	44 5,1	100,0	73 7,5	100,0	67 6,9	100,0	5,7
Istovrsna	17 51,5		26 59,1		39 53,4		37 55,2		54,8
Druga	15 45,4		11 25,0		28 38,3		24 35,8		36,1
Istovrsna i druga	1 3,0		7 15,9		6 8,2		6 8,9		9,0

Tablica 12 pruža uvid u strukturu recidiva mlađih punoljetnih osoba. Za razliku od maloljetnih osuđenih osoba, kod mlađih punoljetnika nešto je zastupljeniji opći povrat (42,7%), nakon kojeg slijedi specijalni (39,3%). U ovoj skupini razvidan je porast općeg te pad specijalnog povrata.

Tablica 12.

Recidiv mlađih punoljetnih osuđenih osoba

	2004.		2005.		2006.		2007.		prosjeak
Ukupno osuđeni	3.055 100,0		2.750 100,0		2.679 100,0		2.822 100,0		
Prije osuđivani	419 13,7	100,0	419 15,2	100,0	443 16,5	100,0	559 19,8	100,0	16,3
Istovrsna	176 42,0		167 39,8		165 37,2		213 38,1		39,3
Druga	171 40,8		175 41,8		195 44,0		248 44,4		42,7
Istovrsna i druga	72 17,2		77 18,4		83 18,7		98 17,5		17,9

Tablica 13 sadržava podatke o strukturi recidiva punoljetnih osoba (u izradi tablica i grafikona za povrat iz skupine punoljetnih osoba oduzeti su podaci o mlađim punoljetnicima, kao i drugdje gdje se kompariraju tri generalne dobne skupine). Kod punoljetnih osoba vidi se nešto drugačija struktura povrata.

I kod njih je dominantan opći povrat, no otprilike je podjednak prosječni podatak o specijalnom povratu i “mješovitom” povratu (prijašnja osuđivanost za istovrsna i druga djela). Specijalni povrat pokazuje tendenciju pada, dok opći i “mješoviti” pokazuju trend porasta.

Tablica 13.

Recidiv punoljetnih osuđenih osoba (bez mlađih punoljetnika)

	2004.	2005.	2006.	2007.	prosjek
Ukupno osuđeni	20.796 100,0	18.981 100,0	21.537 100,0	21.620 100,0	
Prije osuđivani	4.180 20,1 100,0	4.159 21,9 100,0	5.142 23,9 100,0	5.843 27,0 100,0	23,2
Istovrsna	1.269 30,3	1.102 26,5	1.276 24,8	1.485 25,4	26,7
Druga	1.943 46,5	1.953 46,9	2.438 47,4	2.737 46,8	46,9
Istovrsna i druga	968 23,1	1.104 26,5	1.428 27,8	1.621 27,7	26,3

3.2.5. Sankcije

Logika specifičnog položaja mlađih punoljetnika u kaznenom pravu ima svoj logični odraz i u vrsti sankcija koje im se izriču. U komentaru odredbi Zakona o sudovima za mladež koje propisuju primjenu kaznenopravnih propisa prema mlađim punoljetnicima, Hirjan i Singer (2002) navode kako kumulativno moraju biti zadovoljena dva uvjeta da bi se na mlađeg punoljetnog počinitelja mogle primijeniti odredbe koje vrijede za maloljetne počinitelje kaznenih djela: 1. vrsta kaznenog djela i način njegova izvršenja (koji moraju biti takvi da su posljedica upravo počiniteljeve dobi) i 2. uvjerenje da će se svrha sankcija postići izricanjem odgojnih mjera ili kazne maloljetničkog zatvora. U slučaju zadovoljenja tih uvjeta, mlađem punoljetniku mogu se izreći maloljetničke sankcije. Cvjetko (1999:213) navodi kako “nema mjesta primjeni maloljetničkog kaznenog prava kod višestrukog kriminalnog povrata i većeg broja kaznenih djela, dulje kriminalne aktivnosti ili težih kaznenih djela. U tim slučajevima treba primijeniti odredbe općeg kaznenog prava, kao i kad se radi o samo jednom kaznenom djelu s visokim stupnjem krivnje i teškim posljedicama ili, točnije, kad se radi o kaznenim djelima koja su karakteristična za kriminalitet odraslih, a ne maloljetnih osoba”.

Osim dobi u vrijeme izvršenja djela, kod mladih punoljetnih osoba važna je i dob u vrijeme suđenja jer “ako je počinitelj u vrijeme suđenja navršio dvadeset jednu godinu života, a nije navršio dvadeset tri godine, sud može umjesto maloljetničkog zatvora izreći kaznu zatvora, a ako je navršio dvadeset tri godine života, sud će obavezno izreći kaznu zatvora” (Hirjan, Singer, 2002:214).

S obzirom na kontekst maloljetničkog prava, u prvoj tablici koja slijedi prikazane su sankcije izrečene maloljetnim počiniteljima u periodu od 1998. do 2007. godine, a u drugoj sankcije izrečene mlađim punoljetnicima u periodu od 2005. do 2007. godine.

Tako je iz tablice 14 razvidna dominacija odgojnih mjera kod maloljetnih počinitelja u ukupnom promatranom periodu; vidi se blag porast izricanja maloljetničkog zatvora te priličan porast pridržaja maloljetničkog zatvora, što možda jednim dijelom znači afirmaciju tog novog instituta u sustavu maloljetničkih sankcija, a posredno možda odražava ozbiljniju strukturu kriminaliteta maloljetnika. No, u interpretacijama izrečenih sankcija treba zadržati velik oprez s obzirom na različite elemente kojima se rukovode suci u izricanju sankcija. Tako, u kontekstu izricanja odgojnih mjera odnosno poteškoća u izvršavanju odgojnih mjera, Kos (2006:819) navodi kako su “zbog evidentnog neuspjeha u tretmanu i nepovoljnih uvjeta u domovina za odgoj djece i mladeži, sudovi za mladež usvojili neke kriterije prema kojima izbjegavaju izricati zavodske odgojne mjere, pa je stoga uočen rast mjera pojačane brige i nadzora i pojačane brige i nadzora uz posebne obveze, koje u nekim slučajevima nisu primijenjene mjere, pa izostaju očekivani rezultati”.

Tablica 14.

Sankcije izrečene maloljetnim počiniteljima

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	prosjek %
Ukupno	506 100,0	697 100,0	787 100,0	884 100,0	994 100,0	875 100,0	963 100,0	855 100,0	974 100,0	968 100,0	
Odgojne mjere	498 98,4	672 96,4	762 96,8	852 96,4	959 96,5	827 94,5	905 94,3	794 92,9	904 92,8	904 93,4	95,2
Maloljetnički zatvor	4 0,8	12 1,7	11 1,4	15 1,7	8 0,8	11 1,2	7 0,7	14 1,6	12 1,2	14 1,4	1,2
Pridržaj ma- loljetničkog zatvora	4 0,8	13 1,8	14 1,8	17 1,9	27 2,7	37 4,2	51 5,3	47 5,5	58 5,9	50 5,2	3,5

U strukturi sankcija koje su izrečene mlađim punoljetnicima (tablica 15) razvidna je dominacije kazne zatvora (84,5%) koja je u najvećem broju slučajeva izrečena uvjetno (83,2%). Od maloljetničkih sankcija relativno su najčešće zastupljene odgojne mjere (4,6%), nakon kojih slijedi pridržaj maloljetničkog zatvora (3,5%). Trogodišnji period nije naročito pogodan za uočavanje trendova.

Tablica 15.

Sankcije izrečene mlađim punoljetnim počiniteljima

	2005.	2006.	2007.	prosjeak
Svega	2.750 100,0	2.679 100,0	2.822 100,0	
Maloljetnički zatvor	25 0,9	20 0,7	32 1,1	0,9
Pridržaj maloljetničkog zatvora	85 3,1	117 4,4	84 3,0	3,5
Zatvor – svega	2.299 83,6	2.265 84,5	2.410 85,4	84,5
	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	
Zatvor – uvjetno	1.930 83,9	1.900 83,9	1.971 81,8	83,2
Odgojne mjere	135 4,9	102 3,8	142 5,0	4,6
Sudska opomena	27 0,9	30 1,1	26 0,9	0,96
Proglašeni krivima, oslobođeni kazne	5 0,2	5 0,2	3 0,1	0,2

4. ZAKLJUČAK

Mlađe punoljetne osobe nisu često predmet obuhvatnijih samostalnih analiza ili istraživanja. S obzirom na njihovo kaznenopravno pozicioniranje uz maloljetne počinitelje kaznenih djela, ostaju relativno marginalizirani u smislu uočavanja nekih specifičnosti kriminaliteta i formalne društvene reakcije prema ovoj dobnoj skupini. Tako je cilj ovog rada bio analiza dostupnih službenih podataka o kriminalitetu mlađih punoljetnih osoba i usporedba podataka s podacima o kriminalitetu drugih dobnih skupina – maloljetnika i punoljetnih osoba.

Zaključno bi se, uza sve ograde s obzirom na korištene podatke, u komparativnom smislu moglo reći sljedeće:

Prema službenoj statistici policije:

- Kod maloljetnika i mlađih punoljetnika primjetan je pad prijave zbog kaznenih djela, dok je kod punoljetnih primjetan blag porast.
- U odnosu prema strukturi prijavljenog kriminaliteta, u sve tri dobne skupine dominiraju kaznena djela općeg kriminaliteta (prema policijskoj klasifikaciji), slijede delikti zlouporabe opojnih droga. Kod punoljetnih nakon ovih dviju skupina slijede gospodarska kaznena djela.
- I kod maloljetnika i kod mlađih punoljetnika primjećuje se pad prijave za zlouporabu opojnih droga.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (podaci o osuđenim osobama):

- U svim trima dobnim skupinama primjetan je porast broja osuda.
- Struktura osuđivanosti prati strukturu prijavljivosti – imovinski delikti i droga.
- Udio žena u broju osuđenih osoba raste s porastom dobi (maloljetnice 5,4%, mlađe punoljetnice 6,3%, punoljetnice 9,9%).
- Recidiv je u trogodišnjem periodu u porastu za sve tri dobne skupine.
- Struktura recidiva govori o dominaciji specijalnog povrata kod maloljetnika te općeg povrata kod mlađih punoljetnih i punoljetnih osoba.
- Najčešća je sankcija koja se izriče mlađim punoljetnim osobama (trogodišnji period) uvjetna kazna zatvora. Od maloljetničkih sankcija najzastupljenije su odgojne mjere.

Zaključno bi se moglo primijetiti da analizirana obilježja kriminaliteta mlađih punoljetnih osoba korespondiraju s obilježjima kriminaliteta maloljetnih osoba, što potvrđuje ispravnost njihove lociranosti u maloljetnički sustav.

LITERATURA

1. Carić, A. (2006): Provedba standarda Ujedinjenih naroda za maloljetničko pravosuđe u hrvatskom maloljetničkom kaznenom zakonodavstvu. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 43, br. 1:1-16.
2. Cvjetko, B. (1999): Primjena maloljetničkih kaznenopravnih i kaznenopostupovnih propisa prema mlađim punoljetnim osobama u Republici Hrvatskoj. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 6, br. 1: 209-216.
3. Državni zavod za statistiku (1999): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1998. Statistička izvješća 1092, Zagreb
4. Državni zavod za statistiku (2000): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1999. Statistička izvješća 1117, Zagreb
5. Državni zavod za statistiku (2001): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2000. Statistička izvješća 1149, Zagreb
6. Državni zavod za statistiku (2002): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2001. Statistička izvješća 1178, Zagreb
7. Državni zavod za statistiku (2003): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2002. Statistička izvješća 1212, Zagreb
8. Državni zavod za statistiku (2004): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2003. Statistička izvješća 1245, Zagreb

9. Državni zavod za statistiku (2005): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2004. Statistička izvješća 1278, Zagreb
10. Državni zavod za statistiku (2006): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2005. Statistička izvješća 1309, Zagreb
11. Državni zavod za statistiku (2007): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. Statistička izvješća 1339, Zagreb
12. Državni zavod za statistiku (2008): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007. Statistička izvješća, Zagreb
13. Državni zavod za statistiku (1999): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1998. Statistička izvješća 1093, Zagreb
14. Državni zavod za statistiku (2000): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1999. Statistička izvješća 1118, Zagreb
15. Državni zavod za statistiku (2001): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2000. Statistička izvješća 1150, Zagreb
16. Državni zavod za statistiku (2002): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2001. Statistička izvješća 1179, Zagreb
17. Državni zavod za statistiku (2003): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2002. Statistička izvješća 1213, Zagreb
18. Državni zavod za statistiku (2004): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1998. Statistička izvješća 1246, Zagreb
19. Državni zavod za statistiku (2005): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2004. Statistička izvješća 1279, Zagreb
20. Državni zavod za statistiku (2006): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2005. Statistička izvješća 1310, Zagreb
21. Državni zavod za statistiku (2007): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. Statistička izvješća 1340, Zagreb
22. Državni zavod za statistiku (2008): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007. Statistička izvješća, Zagreb
23. Hirjan, F., Singer, M. (2002): Komentar Zakona o sudovima za mladež i kaznenih djela na štetu djece i maloljetnika. Globus, Zagreb
24. Hirschi, T., Gottfredson, M. (1983): Age and the explanation of crime. *American Journal of Sociology*, Vol. 89:552-84.
25. Jehle, J. M., Lewis, C., Sobota, P. (2008): Dealing with juvenile offenders in the criminal justice system. *European Journal of Criminal Policy Research*, 14:237-247.
26. Junger-Tas, J. (2004): Youth justice in the Netherlands. In: Tonry, M., Doob, A.(eds): *Youth crime and youth justice: comparative and cross-national perspectives*. Crime and justice, Vol. 31, University of Chicago Press, Chicago
27. Kos, J. (2006): Izvršavanje maloljetničkih sankcija. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 13, br. 2:807-865.
28. Kovčo Vukadin, I. (2005): Stanje i kretanje kriminaliteta u Republici Hrvatskoj. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 12, br. 2:279-325.
29. Loeber, R., Farrington, D.P., Petechuck, D. (2003): Child delinquency: early intervention and prevention. *Child Delinquency*, May:3-19.
30. Muncie, J. (2006): Re-penalisation and rights: exploration in comparative youth criminology. *The Howard Journal*, 45:42-70.
31. MUP RH (2001): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2000. Zagreb: MUP RH
32. MUP RH (2002): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2001. Zagreb: MUP RH

33. MUP RH (2003): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2002. Zagreb: MUP RH
34. MUP RH (2004): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2003. Zagreb: MUP RH
35. MUP RH (2005): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2004. Zagreb: MUP RH
36. MUP RH (2006): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2005. Zagreb: MUP RH.
37. MUP RH (2007): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2006. Zagreb: MUP RH
38. MUP RH (2008): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2007. Zagreb: MUP RH
39. MUP RH (2009): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2008. Zagreb: MUP RH
40. Nijhof, K., de Kemp, R.A.T., Engels, R.C.M. E., Wientjes, J.A.M. (2008): Short term criminal pathways: type and seriousness of offense and recidivism. *The Journal of Genetic Psychology*, Vol. 169, No. 4:345-359.
41. Pfeiffer, C. (1998): Juvenile crime and violence in Europe. *Crime and justice: a review of research*, 23:255-328.
42. Simões, C., Matos, M. G., Batista-Foguet, J. M. (2008): Juvenile delinquency: analysis of risk and protective factors using quantitative and qualitative methods. *Cognition, Brain, Behavior. An Interdisciplinary Journal*, Vol. 12, No.4:389-408.
43. Siegel, L., Senna, J. (2000): *Juvenile delinquency: theory, practice, and law*. 7th edition. Wadsworth / Thomson Learning, CA
44. Soothill, K., Ackerley, E., Francis, B. (2008): Criminal convictions among children and young adults: shanges over time. *Criminology and Criminal justice*, Vol. 8, No. 3:297-315.
45. Van der Geest, V., Blokland, A., Bijleveld, C. (2009): Delinquent development in a sample of high – risk youth. Shape, content, and predictors of delinquent trajectories from age 12 to 32. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Vol. 46, No. 2:111-143.
46. Van der Riet, M., Bernasco, W., Van der Laan, P. (2007): Between protection and repression: a short history of juvenile policing in the Netheralnds. *International Journal of Police Science and Management*, Vol. 9, No. 3:214-225.

Summary

YOUNG ADULTS' CRIME IN CROATIA: STRUCTURE AND TRENDS

After an introductory overview of the position of young adults in the criminal justice systems of some European countries, the author presents the results of recent research on age and crime. The aim of this paper is to gain an insight of the trends and structure of young adults' crime and to make a comparison with other age groups. Police data show a decline in reported persons for all three age groups – juveniles, young adults, and adults. The crime structure shows the predominance of property crimes and drug-related crimes. Data of the Central Bureau of Statistics (for sentenced persons) indicate an increase in the number of sentenced persons in all age groups. The participation of women increases with age, and the number of cases of re-offending is also on the rise (in all age groups). Young adults mostly receive conditional prison sentences, and in the case of juvenile sanctions, educational measures are imposed.